

NARODNA STRAŽA

IZLAZI SVAKE SUBOTE. — PRETPLATA IZNOSI GODIŠNJE DIN. 60, POLUGODIŠNJE I TROMJESEČNO RAZMJERNO. — ZA INOZEMSTVO DVOSTRUKO. — OGLASI PO CIJENIKU. — PISMA I PRETPLATA SE ŠALJU NA UREDNIŠTVO I UPRAVU „NARODNE STRAŽE“ ŠIBENIK. — RUKOPISE SE NE VRAĆAJU.

BROJ 37.

ŠIBENIK, 10. LISTOPADA 1925.

GODINA V.

Govor Njegove Svetosti Pape Pija XI.

održan hrvatskim hodočasnicima u audijenciji 18. IX. 1925.

DVA JUBILEJA.

U godini svetog Jubileja, kad se sva katolička Crkva sve više posvećuje ovim duhovnim blagom svetog Jubileja, eto već po drugi put dolaze ovamo Naši dragi sinovi iz Hrvatske, da proslave u Nama dva Jubileja: općeni Jubilej sa čitavom ostalom Crkvom i svoj veliki historijski Jubilej kao spomen na onaj dan, kada je naš predsjednik Ivan X., kako Vam je to dobro poznato, podigao Hrvatsku na kraljevstvo.

Veselimo se stoga, da Vas vidimo, pozdravimo i blagoslovimo ovdje u očinskoj kući. Osobito se veselimo, što Vas možemo pozdraviti, kao što smo to mogli učiniti prvim hodočasnicima, u očinskom domu rukujući se sa svakim od Vas i da se tako sa svakim osobno upoznamo. Gledamo duboko veseliti, što tita u Vašim očima i u Vašim srcima radi ovoga dvostrukoga veselja i opažamo sa potpunim zadovoljstvom tako lijep sastav Vašega hodočašća: na čelu mu dva Biskupa, koji nijesu svome stadu samo pastiri, nego i vođe, što su prozeti svetom ljubavlju.

POZDRAV BISKUPIMA I OSTALIM HODOČASNICIMA.

U ovim pastirima pozdravljamo i cijeli Vaš ostali Episkopat i čestitamo, što su nam doveli tako lijepu reprezentaciju. Vidjeli smo svećenice svjetovnog i redovnog klera, evanđeosku sol, preko koje se posvećuju Vaše obitelji i čitava Vaša zemlja. Pozdravili smo Odbor, kao i toliko ostalih odličnih i zaslužnih ličnosti, koje sudjeluju kod ovog hodočašća, a članovi su uprave i sveučilišne nastave, kao i srednjih i osnovnih škola. I zatim smo pozdravili prekrasnu kitu svih staleža, zvanja i životnih zanimanja.

POZDRAV PRISUTNIM HRVATSKIM ORLOVIMA.

A nada sve privlači naš pogled ova divna reprezentacija hrvatske omladine, ovi Orlovi. Orlovi su nekada u stara vremena odljetali iz carskoga Rima, da ošvoje svijet, a danas pak vidimo cvijet hrvatskoga naroda, još ljepše okrunjene Orlove, radosne, miroljubljive i prožete mladenačkim zanosom, kako se vraćaju u Rim, kao Majci svojih duša.

I Vas, Orlovi, zato pozdravljamo iz svega srca. Pozdravljamo Vas kao Namjesnik Isusa Krista, božanskoga Ljubitelja čiste, zanosne i odlične mladeži.

POHVALA ZAVJERNICE, ŠTO SU JE HRVATSKI ORLOVI PREDALI SV. OCU PAPI.

Sa velikim zadovoljstvom i ganućem čitali smo lijepu adresu, koju

Kod ove audijence bilo je preko 120 hrvatskih orlova i oko trideset u odorama i sa zastavom. Stajali su tik uz sv. Oca,

ste Nam upravlili u ime svih hrvatskih Orlova i u kojoj su iskazana čuvstva Vašega naroda, koja su tako lijepa i tako velikodušna. U njoj se zavjeravate, da ćete, kao i Vaši predci, ostati uvijek vjerni vjeri, vjerni Rimskoj Crkvi, Majci svih Crkava, i Vašemu Papi, Petrovu nasljedniku. Naši su predšasnici s potpunim pravom nazvali Vaše prede: „Antemurale Christianitatis“. Ovaj dični naslov, ovu divnu pohvalu podijelili su Vašem narodu kao znak osobitoga priznanja: Vi ste Bedem Kršćanstva.

BORBA ORLOVSTVA PROTI MODERNIM ZABLUDAMA.

Treba da i Vi velikodušno nastavite ove slavne tradicije i da budete Bedemom Svete Crkve. Nažalost, vjera je gotovo u svim zemljama ugrožena, i intelektualne, moralne, kao i socijalne pogibelji prijete joj sa svih strana. Ugrožena je ispravnost kršćanskog mišljenja i kršćanskog života. Ove se moralne pogibelji uzdižu iz srca u razum kao otrovna para, kao vihor, koji vitla kršćanskim idejama i drušama.

Dragi moji Orlovi! Vašom iskrenom i zanosnom vjerom, prožetom zdravom katoličkom kulturom, svrstani ste kao nepobjediva vojska. Ovu vjeru treba da sve više produbljujete i svojim apostolskim primjerom širite među ostali svijet.

Vi ste Orlovi. Da budete dostojni toga lijepog imena, morate se prema riječima velikoga Pjesnika uzvijati nad ostale čistim srcem i bistrim umom. Treba da se uzvijate nad moralnim talogom i nad podlošću. Treba da boravite u visokim sferama one znanosti, koju prosvjetljuje vjera. Treba da Vaš pogled uvijek držite uperen u neugasivo svijetlo katoličke Istine.

Orlovi! Vaše je ime divno i genijalno. Vaša je zadaća, da budete vjerni prema domovini i prema obitelji, prema Crkvi i prema vjeri katoličkoj.

Ovih dana je politički život naše države postao živiji. Težište situacije prešlo je iz raznih kupališta i provincijalnih mjesta u Beograd. Ministarski savjet se nalazi na okupu u skoro potpunom broju u Beogradu. U Beogradu se nalaze i većina narodnih zastupnika. Imamo dakle nakon ferija opet razdoblje rada Narodne Skupštine i ministarskog savjeta.

Kao uvod u radno doba vlade i parlamenta iznosi se u javnost pitanje solidnosti današnje vladine koalicije: Radikalna stranka je udovoljila zahtjevima radičevaca vrlo malo. To se osobito opazilo kod razdiobe rada u

ZANOSNA POHVALA I PREPORUKA KATOLIČKE AKCIJE.

Orlovi i Vi svi ostali Uvjereni smo, da ste oduševljeni za onu Katoličku Akciju, od koje sve očekujemo za preporod pojedinaca, obitelji, društva i čitavog svijeta. Katolička je Akcija apostolat svjetovnjaka, koji pomažu apostolat svećenstva i episkopata. Sveti je Pavao u jednoj poslanici pozdravio kršćanske svjetovnjake, suradnike svoje u apostolatu: „Pozdravite mi“, kaže on, „suradnike moje u Isusu Kristu“.

Bitno je raditi s apostolima, surađivati u apostolatu. Katolički svjetovnjaci, prožeti revnošću za posvećivanje obitelji, za Crkvu i Vjeru, bitni su članovi Katoličke Akcije. Pa kada se vratite svi, bez razlike, kućama svojim, budite svi sve više zagrijani revnošću za ovaj apostolat.

VELIČANSTVENA AKTIVNOST RIMSKE CRKVE U OVOJ JUBILEJSKOJ GODINI.

Iza tako dugog i tegotnog puta, kojim ste dokazali svoju divnu ljubav i privrženost Rimskoj Crkvi i Papi, Namjesniku Isusa Krista, došli ste ovamo i vidjeli sve ono, što drugima nije bilo dano da vide. Došli ste u Rim u veoma sjajnome času i vidjeli ste Rimsku Crkvu u svoj njezinoj sjajnoj djelatnosti. Sa svih strana svijeta dolaze hodočašća, koja uveličavaju slavu Crkve. I Hrvatska je imala u tome zamjeran udio. Ovdje je univerzalnost Crkve postala vidljivom i stvarnom. Čuli ste, kako se Vaša prekrasna hrvatska pjesma slijeva sa drugim napjevima i drugim jezicima u jednu zajedničku i veličanstvenu svenarodnu molitvu. Ovdje se pokazuje Rimska Crkva u potpunoj svojoj univerzalnosti, u potpunoj svojoj svetosti. Ta Crkva progovarala je na Naša usta: **DOBITE, POSVETITE SE U OVOJ SVETOJ GODINI I svi dođoše.** A Vaše sudjelovanje u traženju ovih vrhunaravnih vrednota došlo je do izražaja na vanredno jasan način. Vi dakle na svoje oči vi-

đite, da je Rimska Crkva i univerzalna i sveta i apostolska.

GDJE JE PETAR TAMO JE I CRKVA.

Koje god ime Papa nosio, svetih Petar progovara na njegova usta. Mi vas kao zadnja karika ovog zlatnog lanca vodimo Kristu. I to je jedan očiti dokaz, da je Rimska Crkva Majka sviju Crkava i njihovo središte. Crkva je govorila i govori: Slušajte Moj glas i širite blago Moje milosti! Nije dake istina, što govore razni otpadnici, već je istina, što govori Petar i svi Njegovi nasljednici. Živa je istina ono, što je rekao naš mili učitelj sv. Ambrozije: Ubi Petrus, ibi Ecclesia: Gdje je Petar, tamo je i Crkva.

ORLOVI KAO I SVI DRUGI VJERNICI TREBA DA BUDU APOSTOLI I VOJNIKI KRISTOVI.

I Vi, predragi sinovi, držite svi visoko stijeg ove vjere, koju ste ovim hodočašćem tako sjajno posvjedočili! Došli ste, da se još više zagriježite za svetih apostolat idejama, molitvama, saobraćajem i cijelom praksom svojega života. To je dužnost svakoga katolika.

Svi Orlovi, svi nastavnici i svi ostali građani, svi katolici bez razlike i staleža, spola i dobe, moraju da budu vojnici Kristovi.

BLAGOSLOV SVIM PRISUTNIM I ODSUTNIM.

Da, predragi sinovi, Mi bismo htjeli, da se s Vama zadržimo još duže, ali je Naše vrijeme odmjerenno. Čekaju Nas druga vrijeme hodočašća. Stoga moramo da završimo. I podijeljujemo Apostolski Blagoslov svakome od Vas i svima Vašima sa željom, da ponese te svojim obiteljima sve ono, što najljepše nosite u srcu. Blagoslivljamo one, koji su tijekom odsutni, ali su Vas duhom pratili. Blagoslivljamo čitavu dragu Hrvatsku i sve Naše mile hrvatske sinove.

(Iza toga podjeljuje sv. Otac, pjevajući, Apostolski Blagoslov).

Nakon političkog odmora.

ministarskom savjetu, kod zaposlenja radičevskih podsekretara, koji su dobili vrlo malu kompetenciju, a ponegdje i nikakvu, a osobito kod mišljenja činovničkog aparata. Radikali ne će nikako da s radičevcima izigraju i zadnju svoju kartu, oni ne će da spale sve mostove s samostalskodemokratskom strankom. Stoga oni ni ne će da se smirno zamjere komu. Postoji dakako i drugi razlog, zašto radikali ne će da udovolje radičevskim zahtjevima, a taj je, da radikali žele, da radičevci učine još koju kapitalaciju.

I baš radi nikakvih ustupanja ra-

dikala radičevski politički bilans jest vrlo mizeran. U zakonodavnom radu su radičevci napravili krupne pogreške. Oni su glasovali za Pašić-Pribičević zakonski prijedlog o štampi i time zasvjedočili, da je sve ono, što su govorili o demokratizmu, upravno ništa. U upravnim poslovima radičevci se nijesu iskazali. Radičevcima je uspjelo u Banovini promijeniti par velikih župana, nekoliko srednjoškolskih direktora i sreskih poglavara. U Dalmaciji je radičevcima uspjelo, da se po rezultatima zadnjih skupštinskih izbora konstituiraju općinski odbori. To bi nekako imao biti onaj

„silni demokralizam“, toliko rastrubjen od radičevaca. Upravo je nepojmljivo, da jedna stranka, koja je prije toliko tražila izbore za općinska zastupstva, danas od njih ili bježi ili su joj opasni. Drugih stvari radičevci nijesu učinili. U ministarstvima u Beogradu, a osobito u onome prosvjete, čući još uvijek ogroman broj pribičevčevaca. I u Dalmaciji na čelu prosvjetne uprave stoje pribičevčevci. Na polju agrarne politike je učinjeno upravo ništa. Ministar za agrarnu reformu Pavle Radić je imenovao dođue jednu komisiju svojih pristaša, ali to su i drugi ministri radili. A međutim dolaze vijesti, da je zabranjeno policijskim organima, da se ista miješaju u uskraćivanja zemaljskog dohotka. U kojoj je formi takva naredba izdana i da li ona važi i za izvršenje sudačkih presuda, ne znamo. Ali je svakako značajno, da se uvijek ide za demagogijom. Težak povjeruje, da mu ne će ništa biti, i ne daje dohodak, ali kasnije dođu sudački prognozi. Oni, koji su po seoskim zborovima bućili protiv dohotka, peru tad ruke, a težaku, koji biva ganjan, ne će onda nitko da pomogne.

Bilans radičevske aktivne politike kroz zadnja dva mjeseca i pol jest vrlo mršav. U vanjskoj politici sve po starome, u socijalnoj politici sve po starome i t. d. A kad bismo pitali

izbornike sjeverne Dalmacije, da nam kažu, kako im je za ere ove vlade, u čijoj se koaliciji nalazi svih šest zastupnika našeg okruga, rekli bi nam sigurno: Sve po starome! Slabo gospodine! — Stoga nije ni čudo, da je narod zlovoljan. U Hrvatskoj na općinskim izborima se narod potpuno pasivno držao. U gradu Karlovcu glasovalo je samo nešto preko 50% izbornika. Isto tako i u Međumurju, gdje je glasovalo samo 20—30% izbornika. Tako je n. pr. u Kotoribi od 1000 izbornika glasovalo 240! A i sami izabrani općinski odbornici jedva da pokazuju kakvu volju za Radića. Interesantno je znati, da se Radić porezao, kad je rekao, da su svi općinski odbornici, izabrani u Međumurju, osim četvorice njegovih pristaša. U samom mjestu Prelogu je Hrvatska pučka stranka zadobila 5 odbornika, pribičevčevci 3, a radičevci 10. U drugim mjestima je bilo isto tako. A ono, što je izvršteno pod radičevce, to su i njegovi disidenti. Radičevski zastupnik Žnidarić je strpao sve izabrane seljake u Radićevu stranku, pa otale tobože veliki broj radičevaca.

A zapravo narod, zlovoljan i nezadovoljan, ne će da viša čuje za varalice i brbljavce te se ustegao od aktivne politike. I to je najžalosnija konstatacija u danima, koji nastupaju.

kao, što je radio kroz toliko godina. Sada čeka dozvolu od naših vlasti, da se preseli sa svojom tiskarom u Preko. Časni starina na moj upit, što misli o Hrvatskoj pučkoj stranci, odgovorio je, da potpuno hvali njezin program. Da se u početku bojao, da ne bi nastradala, ali sada ne više. Kaže, da treba danas mnogo raditi na narodnom polju, a osobito na socijalnom i vjerskom. Inteligencija je u velikom broju postala beznačajna, moralno opadanje se uvuklo skoro i u narod, a borba je teška, jer u Jugoslaviji centralistička ideja gospodari. Prodahn je hvalio HPS, što se odlučno bori za općinsku i pokrajinsku autonomiju. Što se tiče Radića, prizna je mu zaslugu, što je okupio sve Hrvate, ali takvom izdajstvu programa i naroda, od straha zavora i sebičnosti, nije se nadao. Da je Radić velika brbljavica, bio se uvjerio još kao zastupnik prije mnogo godina.

Naših ljudi u okolici Zadra teško se dojmilo, što Kralj Aleksandar nije došao u sjevernu Dalmaciju te ua otocje ispred Zadra. Općine su potrošile mnogo za Kraljev doček, a eto želja, da ga hrvatski narod u ovom kraju vidi, nije se ispunila. Kažu, da su Talijani sa svojom mornaricom htjeli pozdraviti Kralja prigodom dolaska u Preko.

Stražar s Jadrana.

Iz odmetničkoga grada.

(Posebni dopis „Narodne Straže“.)

ZADAR, 5. listopada 1925.

Ovih dana došla je u Zadar duchessa d' Aosta. Rad opet spava, a grad je u zastavama. Trebalo bi prebrojiti, da li su u Zadru pod Italijom dani praznik u većem broju zastupani negoli dani rada. Baš kao što Turci idu u Meku, tako idu Talijani u Zadar „la santa, la martire“ u pobožna hodočašća. Sve to bi nas zapravo malo zanimalo, kad ne bi u posjeti vojvotkinje d' Aosta bilo i opet nešto teška za hrvatski narod, koji u jakom broju živi u nutrini zaderskih granica. Fašisti su osnovali dječje zabavište u Bokanjcu, da odnarede naše mališe, da ih otude rode-noj grudi i materinskom jeziku! A kao da to nije dosta, evo dolazi ova „milosrdna (?) duchessa“, da ga svečano otvori, i njoj zaderski prefekt zlobno kaže, da je cilj tog zabavišta, da „povrati ovu djecu, što je i prije bila talijanska, ali ih je Austrija

pohrvatila!“ Ista duchessa osnovala je zavod za dijeljenje mlijeka majkama, ali i ovdje je po srijedi više talijanska propaganda za potajlančenje naših siromašnih majka u Arbanasima negoli karitativna akcija.

Italija Zadar svim sredstvima umjetno podržava. Talijanska vlada isplaćuje uvijek sav godišnji dug općine i bolnice zaderske te još dariva svake godine zaderskoj općini svotu od jednog milijuna i pol lira. Zato je općina i mogla da ukusno obnovi sav pločnik široke ulice.

Posjetio sam našega dičnog starinu i dugodišnjeg hrvatskog zastupnika Zadra don Iva Prodana. Primio me vrlo ljubezno. Stari don Ivo je potpuno informiran o našim prilikama u Jugoslaviji. Nešto je boljelijiv te je prošle zime primio i zadnju pomast. Ali je još pun duševne snage. On želi, da još radi za narod,

Iz naših krajeva.

d † DR IVAN ŠUŠTERŠIĆ. Ovaj ugledni slovenski političar umro je od kapi 7. t. mj. u Ljubljani. U državni parlamenat bio je prvi put izabran 1896. Od tada pak gotovo sve do prevrata bio je na čelu najprije katoličke-narodne, pak zatim Slovenske Pučke Stranke, dok u njoj nije prevladala i došla na vodstvo izvanokvirnaška narodna Krekova struja. Stekao je mnogo zasluga za prvcat katoličke misli u Sloveniji. Od 1912. bio je kranjskim deželnim glavvarjem. U tom svojstvu ga je zatekao slom, pak je tako bio zadnjim poglavicom vojvodine Kranjske. Po prevratu, je živio neko vrijeme u Švajcarskoj i Tirol, odakle se 1922. vratio u domovinu. Sva je tragika njegova u tomu, što se prije sloma previše zanašao trialističkim koncepcijama. Mislio je, da je moguće naći put do rješenja našega jugoslavenskog pitanja u okviru stare države. U tome se prevario i razočarao. Stoga se ni nije mogao nikako snaći u novim

političkim prilikama, koje su skrhal njegovu životnu moć. Već godinu dana je pobolijevao, dok nije sad podlegao kapi. Pokoj mu vječni!

U VJENŠANJE. 7. t. mj. u Ljubljani se vjenčao g. dr Ivo Miličič, ravnatelj Gospodarske Štedionice u Splitu i naš odlični prijatelj, sa milovidnom gđicom Špelkom Pollak. Sretnim mladencim srdačno čestitamo!

DALMATINSKI DOPISNIK „OBZORA“ Iz Splita M. Bartulica bi veoma dobro učinio, kad bi prestao fabricirati za „Obzor“ telegrame iz Šibenika“, koji se odlikuju netačnostima, neznanjem i iskrivljivanjem faktičnog stanja, kao što se to događa u njegovim dopisima zadnjih dana.

Zdravlje
i sreća

Majka i dijete, mirišući od čistoće, spavaju od svježine, njegovano i tečno. Radosno zdravlje smije se sa bljeskavim zubima.

Dnevna njega sa Kalodontom je najsigurniji put, za održanje ljepote i zdravlja Vaših zuba.

FEUILLETON.

Pri večernjem sunčanom sjaju u Togu.

(Piše Pater Rimli, iz Lyonske misijske Družbe.)

Večernje purpurno sunce je upravo vruće pripeklo, kad sam se popeo na svoj kotač. „Pomoz Bog, Oče“, „Do viđenja“, „Hvaljen Isus“, „Kamo ideš?“ tako mi zvuči s desna i s lijeva, kad sam prolazio živahnim ulicama grada Palmine. Zlatni traci padajućeg večernjeg sunca padali su na zelene brežuljke, koji u velikom luku opkoljuju grad i cijeloj okolici daju prekrasan izgled. Na zvuk zvonca mogjeg kotača hrlje pješaci — ponajviše žene, koje se vraćaju s trga, s velikim teretom na glavi i svojim miljenčem na leđima — na rub ceste. Još prije, negoli se osi na kotaču ugriju, ja sam na svom cilju, jer ovu večer treba da posjetim samo ¼ sata od grada udaljeno selo Belove. Tu me već očekuju. Na jednoj čistini pod

krovom od palmi sakupio je marljiv katehista Ruda Amenebutsa oko sebe katekumene i prvopričesnike u vrlo šarolikoj slici od djece i odraslih, muževa i žena, dječaka i djevojčica. Jedni pozdravljaju Patera plaho, a drugi opet pobjedonosno, jer su osvjedočeni, da će dobro proći na današnjem ispitu. Tek što se stavi koje pitanje, dižu se već svi prsti, jer gdje je marljivih katehista, tu se i katekizam uvijek dobro uči. To stoji dođue mnogo truda poučavajućeg kao i učeće, jer ih u selima većina ne zna ni čitati ni pisati. Ako upravimo koje slobodno pitanje, koje se ne nalazi u katekizmu, tu obično promaše. No katkada dobivamo i takve odgovore, na koje nijesmo spremni. Ispit je dobro prošao, i Pater je mogao tridesetdvojići obećati: „Pripušteni k sv. krstu. Drugog tjedna doći ćete svi u Palminu.“ Koje li veselja! Sve je skakutalo od veselja oko Patera. — Očel — No, što bi još, Rudo? — Ovih sam dana krstio jednog čovjeka, koji je bio u smrtnoj pogibelji. Isti je imao mnogo kumira, ali

mi je rekao, da ne vjeruje više u njih i da ih mogu sve uništiti. Čovjek taj je umro, a sad bismo mi ovu večer uništili sve kumire i kućicu razrušili. Smijemo li mi to? Naravski. Uz glasno klicanje podoše svi k pokojnikovu stanu. Pred siromašnom kućicom od ilovače sa slanim krovom nalazio se kućni kumir, jedna nezgrapna ružna pojava od ilovače, na kojoj se još vidjeli tragovi od doprinesenih žrtava. U samoj kućici bilo je više manjih kumira, te kojekakvo ružno čarobno oruđe. Nakon što je Pater kumiru-zaštitniku odbio glavu, nastavilo se sa očitim triumfom rušenjem zidova i razorenjem svih tih ružnih kumira. U plamenu nestao je opet komad poganstva, dok su nazočni vjernici glasno i radosno pjevali kršč. pjesme.

Večernje je sunce već davno zapalo za bregove, a noćna tmina prostria se na okolice. Svijetljenje buktećeg plamena u tamnoj noći činilo mi se kao simbol pravog svijetla, s kojim naša vjera osvjetljuje poganstvo. — Dao Bog, da molitva skromnih

duša dopre do nebesa, da se spusti nebeska vatra i da ugrije i prosvijetli srca toliko zatulatih i otvrdnutih pogana! Otvorile se požrtvovne ruke i darovale nam milostinju, da možemo odgojiti i uzdržavati dobrih katehista, da si možemo nabaviti kotača, da tako uzmognemo što češće posjećivati vanjske misijske postaje, te da tako privedemo k Bogu što više neumrlih duša! Na taj će način poganstvo malo pomalo izumrijeti. No ovakav rad nužno zahtijeva pomoći, i to djelatne pomoći!

Misionari hitno mole za knjige na afričkim jezicima.

Brat Liborije Leuteneger, iz reda sv. Benedikta, piše iz Litamba u istočnoj Africi gen. upraviteljici Družbe sv. Petra Klavera: „Prije 14 dana primio sam od Vas najavljeni pošiljku, koja me jako razveselila. Nanovo sam ohrabren, te molim za nekoliko katekizama na kizmaheli jeziku. Ako moguće imate kakvo djelo ili knjigu na

Književnost i umjetnost.

OSNOVI ZEMJOPISA ZA I. RAZRED SREDNJIH ŠKOLA. Sastavio prof. Ivo Jurás. Prof. Jurás izradio je ovaj udžbenik prema novoj naukovnoj osnovi, nastojeći, da višegodišnjim iskustvom opažene mane drugih udžbenika ispravi i sam podade djeci što moguće lakše štivo za preteško gradivo prvoga razreda u pogledu zemljopisa, osobito matematičkog dijela. Pisac je veoma zorno prikazao i zgodnim slikama popratio najteže parlike matematičkog zemljopisa, kao orijentiranje na zemlji, oblik i veličinu zemlje, glob, stupanjku mrežu, zemljopisnu širinu i dužinu, njegove paralele i toplotne pojase, mjesec i njegove mijene, mjerilo i stupanj umanjenja, crtanje zemljovida i t. d. Čim je prebrdo ovaj najteži dio, lako mu je bilo sve ostalo svladati. Autor je izostavio iz knjige sve ono suvišnoga, što više smeta negoli koristi poučnu, a unio je mnogo zanimljivo štivo, tako da ova knjižica može poslužiti i onima, koji nijesu imali priloge da pohađaju koju srednju školu. Oprema je ovog udžbenika dobra i veoma zgodna. Uzeća je „vlatna sredina“ i u pogledu veličine i množine gradiva. A to je put, kojim se u ovakvim pothvatima ide k sigurnom uspjehu. Piščev je „Zemljopis Jugoslavije“ doživio već treće izdanje, a nadati se, da će i „Osnovi Zemljopisa“ uskoro ugledati drugo izdanje. Bilo bi poželjno, da nam pisac ovakvih sposobnosti malo pomalo izradi zemljopisne knjige za sve razrede. Tim bi uvelike olakšao trud ne samo učenicima, već i nastavnicima. — Cijena Din. 16. — dobiva se u svim knjižarama i kod izdavača (Narodna Prosvjeta, Zagreb, t. pošt. pret. 109.)

KARLO GRUČIĆ: Zdravlje bolesnih ili ljekovito bilje u priči, pjesmi i životu. — Ovih je dana izašla pod tim naslovom jedna upravo uspjela knjiga. Knjiga je to, u kojoj će svatko naći zgodnim, lijepim našim narodnim stilom opisano naše ljekovito bilje. Knjiga je ugodna, jer je lijepi primjer, citati iz narodnih priča i pjesama čine ugodnom. Knjiga je korisna, jer će u njoj čitatelj naći toliko korisnih pouka iz našeg narodnog ljekarstva, koje su i u znanstvenom svijetu stekle svako priznanje. Stoga je najtoplije preporučamo. Cijena je knjizi deset dinara, a naručuje se kod Narodne Prosvjete, Zagreb 1, pošt. pret. 109; a naši gradski pretplatnici mogu je dobiti kod našeg uredništva.

x SESTRICE SIROMAŠNOGA DJETIĆA ISUSA, Beč XIX. Döblingerhauptstrasse 83, pružaju priliku svršenim školskim djevojkama, da se u njihovom zavodu mogu izobraziti u modernim jezicima (francuski, engleski, talijanski, a po želji i latinski). K tome pruža im se zgoda, da se priprave i polože državni ispit u glazbi: glasoviru, pjevanju i guslama. U istom zavodu poučava se i kućanstvo. Po bliže obavijesti mogu se dobiti kod Upraviteljstva.

Istom jeziku, bili bismo Vam vrlo zahvalni, n. pr. „Legende Svetih“, „Nasljednj Krista“, život kojeg sveca ili slično. Naši bi se učitelji zaista neobično veselili! Sada smo baš u boju protiv „University Mission of Central Africa“, koja svim mogućim sredstvima radi, jer je prije nekoliko tjedana od vlade proglašena „Sloboda škole“, odnosno „Samoodređenje škole“. — Budući da kod nas ima premalo redovnika svećenika, mora nam dragi Bog sa svojom milošću pomoći, jer ćemo inače izgubiti mnoga mjesta. Ljudi se teško snalaze, jer i drugi vele, da je njihova vjera prava. No štvala Bogu, ima još i takvih pogana, koji vele: „Vjera se ne može kupiti niti prodati!“

Družba sv. Petra Klavera tiska u svojoj tiskari u „Brižnoj Mariji“ knjige na afričkim jezicima i besplatno ih šalje misionarima. To joj je ali samo onda moguće, kad je prijatelj misija podupiru. Svaki poklon, ma bio još tako malen, za tisak afričkih knjiga za naše siromašne misionare prima sa srdačnim „Bog plati!“ —

Iz Šibenika i okolice.

š ZAHVALA NJ. NJ. V. V. Predsjednik opć. odbora dr Šime Vlašić izao odlaska Nj. Nj. V. V. izdao je na građanstvo ovaj proglas: Građani i Općinari! Nj. Veličanstvo naš obljubljeni Kralj, oduševljen na veličanstvenom dočeku i izljevju patriotskih osjećaja, udostojao se je prigodom svog odlaska da preko mene izrazi u ime Nj. Veličanstva Kraljice i Svoje najtopliju hvalu i očinsku blagodarost čitavom građanstvu i općinarima. Srećan, što mi je u dio palo, da građanstvu i općinarima isporučim zahvalu i pozdrav Nj. Vel., kličem: Da živi Nj. Vel. naš ljubljani Kralj Aleksandar I. I. Da živi Nj. Vel. naša ljubljena Kraljica Marija! Da živi Nj. Vis., naša uzdanica, Kraljević Petar! Da živi junački Dom Karadordevića!“

š KRALJEV DAR SIROMASIMA I HUMANIM UDRUŽENJIMA. Veliki župan splitske oblasti dostavio je predsjedniku opć. odbora dru Šimi Vlašiću iznos od Din. 25.000 kao prilog Nj. Vel. Kralja za općinsku sirotinju i mjesečna humanu udruženja, koja se brinu za sirotinju. Gospodin predsjednik je od ovog iznosa doznačio: Uboškom Domu din. 10.000, a Javnoj Dobrotvornosti, Invalidskom Udrudženju, Konferenciji sv. Vinka Paulskog, Hrv. kat. žen. prosvj. društvu „Zora“ i Nar. Ženskoj Zadrugi po din. 3.000.

š DAR „ZORE“ NJ. VEL. KRALJICI. Prigodom visokog posjeta Nj. Nj. V. V. Hrv. kat. žensko prosvj. društvo „Zora“ darovalo je Nj. Vel. Kraljicu krasnu kltu cvijeca sa lijepo u zlatu izvezanim vrpcama i ujedno jednu umjetnički izradnu plaketu od srebra, na kojoj je na prednjoj strani kraljevska kruna u zlatu i monogram Marija, a na drugoj strani ova posveta: „Našoj miloj Kraljici prigodom Njezinog posjeta gradu Šibeniku dne 1. listopada 1925. poklanja Hrv. Kat. Prosvj. Žensko Društvo Zora. Plaketu je majstorski izradio splitski ztatar g. Valle. Dar su izručile izaslaničnice društva: gđa Marija Vučić-Franceschi i gđa Frana Jakovljević. Gđa Jakovljević tom prigodom bila je obučena u vanredno lijepoj i bogatoj staroj šibenskoj narodnoj nošnji.

š U IZVJEŠTAJU o veličanstvenom dočeku Nj. Nj. V. V. u Šibeniku nehotiče nam je izbjeglo spomenuti, da je pri dočeku sudjelovao i naš

Družba sv. Petra Klavera, Ljubljana, Miklošičeva cesta 3.

Iz Isusovačke misije iz južne Rodezije

piše otac Stanislav Šiemienki od 13. III. o. god. glavnoj upraviteljici Družbe svetog Petra Klavera: „Danas — prvi puta — pišem u nesreći. Upravo sam bio odsutan na nekoliko sati, kad je u 3 sata nadošao strašan vihar. Za tren oka raskidao je našu malu misionarsku crkvicu. Zidovi leže kao od papira, oltar, klupe, križni put, klupa za svetu pričest, sve to ne postoji više. Svetohranište sa Presvetim ležalo je na podu među kamenjem. Pohranili smo Spasitelja u jednoj maloj kolibici. Ja sam stanujem — bez pogibelji — u jednom kutu kućice, gdje je krov još ostao. Umoljivam za molitvu, neka se vrši volja Božja, te za malu pripomoć u ovoj velikoj nevolji.“

Poklone za ovu teško iskušanu misijsku postaju prima uz srdačnu hvalu. — Družba sv. Petra Klavera, Ljubljana, Miklošičeva cesta 3.

mladi biciklistički *Ciklo-Klub* u svojim simpatičnim odorama i sa svojim okićenim biciklami, što ovim rado naknadno činimo.

š LIČNA VIJEST. Presv. biskup dr J. Mileta u srijedu je otputovao za Biograd n/m, da obavi posvetu novih zvona tamošnje župske crkve, a u nedjelju putuje za Zagreb, da prisustvuje biskupskim konferencijama koje počinju 13. t. mj.

š VJENČANJE. Sutra će se u Mostaru vjenčati bivši tajnik i jeđan od osnivača mjesnog Hrv. Kat. „Orla“ bank. čin. Antun Šperand sa bank. čin. dražesnom gđicom Darinkom Crnogača, načelnicom šibenskih Orlica. Sretnom orlovskom paru naša najsrdačnija čestitanja uz gromki: Bog živi!

š FRANJEVAČKI VIZITATOR. Prošlih dana boravio je u našem gradu ugledni franjevac mnogopoštovani o. Marijan Barič, bivši provincial bosanske franjevačke provincije. General reda imenovao ga je vizitatorom franjevačke provincije presv. Otkupitelja. Sredinom prošlog mjeseca počeo je vizitacijom, na kojoj ga prati o. dr. Gabro Cvitanović, profesor na franjevačkoj bogosloviji u Makarskoj.

š BRZOJAV MINISTRU VJERA. Presv. biskup dr Jerko Mileta prošlih dana upravio je u Beograd ministru vjera g. Miši Trifunoviću ovaj brzjav: „Svi svećenici, župnici i kapelani, šibenske i zadarske biskupije već treći mjesec ne primaju nego neznatnu osnovnu platu. Nalaze se u očajnom položaju. Ne mogu apsolutno više izdržati. Skrajnja je potreba, da se ubrza doznaka novoga dodatka, odnosno pripomoći. — Biskup Mileta.“

š SVEČANOST P.Š.K. „KRKA. Gđ. dr Marko J. Dominis i Tonko Milić našem Pomorskom Športskom Klubu *Krka* poklonili su lijepu osmerku *Ruža*, koja je već stigla. Sutra u 10 sati bit će posveta ove nove osmerke pred Bazilikom. Čin posvete obaviti će zač. kan. don Niko Plančić. U 11 1/2 sati bit će smotra svih društvenih lađa pred hangarom, kumama, vlastima, upravom, dobrotvorima i utemeljiteljima. Nas uistinu veseli ovaj tako lijepi napredak ovog našeg društva.

š RUŽARICA. Prošle nedjelje u crkvi sv. Dominika svečano je proslavljen blagdan Gospe od Ružarija. Svečanu je Misu otpjevao prepozit Kaptola Msgr Truta. Popodne je bila lijepa procesija u kojoj je sudjelovao i presv. biskup dr Mileta.

š NOVI NASTAVNICI. Ministarstvo Prosvjete imenovalo je za privremene predmetne nastavnike na mjesnoj gimnaziji gg. Ljubičić Nikolu, Dujmović Frana, Novaković N. i Pavličić Lava.

š LISTOPADSKA POBOŽNOST vrši se svaki dan uvečer oko Zdrave Marije u svim mjesnim župskim i samostanskim crkvama. U crkvi sv. Dominika nedjeljom propovijeda poznati propovjednik Dominikanac O. Jacint Belić, a pobožnost počinje u 4 sata poslije podne.

š RONDARI U MURTERU. Tuže nam se iz Murtera, da je njihova seoska ronda ovih dana došla do vrhunca „zemaljskog savršenstva“. Nekidan, nakon što su se lijepo „pokriplili“, rondari Mladen Mudronja Andrijin, Markov Ivo pk. Dane, Markov Miroslav Antin i Markov Šime pk. Ante u kasnu noć počeli su bacati kamenje te napadati okružjem i „lipim“ riječima na kruž uglednog

Murterana Miha Vodopije. Nemogavši trpjeti deranje seoskih pandura, Miho Vodopija je otvorio prozor i upozorio ih, da nije baš uljudno vikati i sipati svako blago u kasno doba noći. Ali jedva je on to rekao, Miroslav Markov udri kamenjem, a Mladen Mudronja puškom i beštinom i „ovoga ti i onoga“. Dobro bi bilo, da sresko poglavarstvo oduzme toj gospodi puške te da ih pouči, da se trijezno i pristojno vladaju, jer se bezobraština najmanje od seoske runde može podnositi.

š POKUŠAJ SAMOUBIJSTVA. U srijedu kasno uvečer u 10 sati začuo se na cesti između realne gimnazije i skladišta Matačić hitac i zapomaganje „Ajme, majko!“ Na mjesto su brzo skočili kapetan policije g. Čarković i redarstveni činovnik Štrkalj te su našli na cesti pod zidom potruške ležeći jednoga mornara. Mornar je brzo pridignut te je kraj njega nađen browning. Mornar se zove Rude Stanković, 22 g. star, a rodom je iz Zrnova na Korčuli. Ispričao je, da se htio ubiti radi nesretne ljubavi te da je dobavio revolver od jednoga civiliste. Otišao je na cestu i sjeo na zid te punio revolver, ali kako je nespretno radio, ovaj je odapeo i ranio ga u lijevu nogu povrh gnjata. U džepu su mu bila nađena četiri revolverska metka.

š OKRUŽJU HKNSAVEZA ZA „KATOLIČKI DOM“ darovao je don Ante Radić din. 10, da počasti uspomenu pk. Elvije Novak, a din. 10, da počasti uspomenu pk. Paške Stošića. — Odbor mu harno zahvaljuje.

š HRV. KAT. „ORLU“, da počaste uspomenu pk. Paške Stošića, darovao: Vjekoslav Medić Joso Bego i Vice Zaninović po din. 20, te A. Zaninović din. 10. — Odbor im harno zahvaljuje.

š U FOND ORLOVSKOG SLETA, da počaste imendan predsjednice šibenske Hrv. Kat. „Orlice“ gđe Marije Vučić-Franceschi, doprinijese: Vlade Kulić din. 200 te Orgo Radić, don Frano Grandov, o. Toma Tomašić i o. Ćiril Vrcan po din. 100. — Odbor im najljepše blagodari.

š ĐAČKOM BISK. SJEMENIŠTU, da počaste uspomenu pk. Paške Stošića, darovao: don Niko Tabulov Truta, don Ivan Bjažić i don Rudolf Pihan po din. 20, a don Toma Perina din. 10. — Uprava srdačno zahvaljuje.

š KONFERENCIJI SV. VINKA PAULSKOGA darovao je direktor Ivo Belotti din. 20, da počasti uspomenu pk. Albine Belotti, din. 20, da počasti uspomenu pk. Mira Čičin-Šain i din. 10, da počasti uspomenu pk. Paška Stošića, a don Ivo kan. Bjažić din. 10, da počasti uspomenu pk. Mira Čičin-Šain. — Uprava im najljepše blagodari.

š PREVOZIO GA. U sobotu iskrucavao je u Vodicama Grga Juričev sa sinom mast. Cestom, gdje su bila njihova kola, gonio je u to kola Ivo Roca. Stari Juričev je mirno stao na cesti, na kojoj je bilo mjesta. Međutim je Roca, i ako mu je Vice Juričev zaviknuo: „Daj navij konje na desno, jer satra Grgu!“ — tjerao ravno konje i prevezio Grgu Juričeva, koji je zadobio ozlede na ruci i ramenu, a tuži se i na nutarnje povrede.

š „PLATI MOJIM PETNAEST DANA!“ U četvrtak susreo je na Poljani Kralja Petra Ivo Komadina Jurin iz Vrpolja svog bivšeg gospodara Ivu Grubišića rečenog Musu te ga molio, da mu plati petnaest dana, što ga je služio. A moj Grubišić ni pet ni šest, već šakom po obrazu i nosu Komadinovu. Udario ga dva puta, tako da mu je došla krv na nos, a

onda ga povalio na zemlju i — pobjegao. Komadina je sav krvav otišao na policijsku stanicu i prijavio svog bivšeg gazdu.

Š DAROVI „UBOŠKOM DOMU“.
Da počaste uspomenu *Valentina Tolja*: Zahvalne učenice gradske ženske osnovne škole din. 84; don *Krsto Stošić*, don *Niko Rodin*, i don *Franjo Grandov* primljenu nagradu za vođenje sprovoda din. 60; Ivo *Dvornik* din. 30; Antun *Ungaro* i *Andrija Lušić* po din. 20; *Slavomir Sincić* din. 15; *Obitelj Šime Marušića*, dr *Kažimir Pasini* i *Ivan Kačić Dimitrij* po din. 10; *Ivan Vučić* pk, *Andrije* din. 5. Da počasti uspomenu *Luigie Riboli*: dr *Julije Gazzari* din. 30. Da počasti uspomenu *Mate Carpani*: Ante *Tikulin* din. 25. Da počasti uspomenu *Šime Klarica*: *Stjepan Marković* din. 10. Da počasti uspomenu *Milke Nutrizio rod. Lelas*: dr *Jerko Machiedo* din. 20. Da počaste uspomenu *Frane Škarica*: *Jerolim Čavka*, *Roko Giadrou*, *Josip Zenić* i *Josip Tambača* po din. 20; *Krste Ilijadica*, *Toma Bumber*, *Brača Škarica* pk, *Dume*, *Jakov Škarica*, *Vladimir Kulić* i *Josip Škarica* po din. 10. Da počaste uspomenu *Vladimira Šupuka*: *Aleksandar Šupuk* din. 60; *Ive Šupuk*

pk. *Mate* din. 30; *Vesela ud. Lenoch* i *Josip Zenić* po din. 20; *Stjepan Karković*, *Vladimir Kulić* i *Vinko Šupuk* po din. 10. Da počasti uspomenu *Jostpa Sisgoreo*: *Antun Knežević* din. 20. — Svima darovateljima Uprava harno zahvaljuje.

ČAST MI JE JAVITI cijenjenim mušterijama i općinstvu, da sam premjestio svoju drvodjelsku radionu iz sv. Frane u prostorije g. *Matačića*, iza Pošte. Preuzimam sve vrste drvodjelskih radnja, koje izrađujem brzo i točno. Cijene su umjerene. — *Josip Bratić*, drvodjelski majstor.

VRIJEDAN URAR. Od otrag mnogo godina nabavio sam iz Beča veoma krasan sat, koji, kad sam ga primio, nije htio da funkcionira, te sam bio prisiljen, da ga dam majstoru na popravak, ali uzalud, pa onda drugome i trećem, ali i opet bez povoljnog rezultata, jer mi ga nitko nije mogao da potpuno stavi u pravi red, i ako se izmjenilo dvadeset majstora za rata, kad su bili kroz Šibenik na prolasku i imali na raspoloženje sav mogući alat. Konačno ga je dobio u ruke g. *Anton Radl*, urar u Šibeniku, i tako ga popravio, da sad potpuno funkcionira u redu. Vrijednom uraru svaka hvala. — Šibenčanin.

Hrvatska zadružna tiskara u Šibeniku

prima na izradbu sve zasjecajuće radnje, te je opskrbljena vlastitom knjigovežnicom.

IZRADBA BRZA I SOLIDNA

UMJERENE CIJENE.

NAJNOVIJE KNJIGE :

Grgec, Kod namjesnika Kristova, Knjiga o Rimu i rimskom hodočašću, sa slikama	Din 30.—
I. Kršnjavi, Božji vitez. Roman o sv. Franji asiš., sa slikama R. Vimer, Isus Krist. Život i djela, sa slikama	„ 24.—
Almanak Luči. sa slikama Din 30. —, fino izdanje vezano	„ 60.—
Dr. Lončar, Crkva i škola, sa slikama	„ 30.—
Joergensen, Hodočašće franjevačkom Italijom, II. svezak	„ 10.—
Zjalic M., Crkvena muzika	„ 40.—
Mrkun, Kršćanska karitas u povijesti i praksi	„ 20.—
Brixy, Obrasci iz matematike za srednje škole	„ 12.—
Gručić, Zdravlje bolesnih ili ljekovito bilje u priči, pjesmi i životu	„ 10.—
Kürschner, Električna na selu, sa slikama	„ 5.—
Bek, Guske, patke i pure, sa slikama	„ 5.—

KNJIZARA NARODNE PROSVJETE

ZAGREB I, pošt. pretinac 109.

CIPELE
od crne ili smeđe teleće kože, domaća izradba Din 155.— od finog crnog boka Din 185.— iz kravljice kože podkivane Din 160.— razaslija velitrgovina R. Stenček, Celje br. 17. Slovenija.
Ilustrirani cjenik sa preko 1000 slika šalje se svakome badava. Uzorke štofova, kamgarna i razne manufakturne robe dobijete 8 dana na ogled. Ako roba ne odgovara i nije odsječena, može se promijeniti, ili pak vratiti novac. Narudžbe preko Din. 500.— šalju se od poštarine slobodno. Zastupnici se primaju. Trgovci engros cijene.

U najvećem industrijskom gradu u Kranjskoj ustupa se

GOSTIONA

u kojoj su se točila već 3 godine dalmatinska vina sa vrlo dobrim uspjehom.

Reflektanti neka pošalju ponude na naslov „ZARA“ družba z. o. z. Ljubljana, poštni pretinac 102.

Who oglašuje, taj napreduje!

KUPUJEM

za 500.000 švicarskih franaka

ZBIRKE PISAMSKIH MARAKA

ali samo bolje objekte, kao i pojedine raritete i stare marke na kuvertama po najvišim cijenama. Izrabite zgodnu priliku, koja se nuda.

Plaćam odmah u gotovom novcu u valuti po Vašoj volji. Najstroža diskrecija. Za dragocjenije stvari doći ću lično. Iscrpive ponude uz navod cijene slati na

EUGEN SEKULA „Villa Heimeli“ Luzern (Švica).

Pazite na adresu!

(Korespondenca: francuski, engleski, njemački).
JH. 5115 Lz.

GOSPODARSKA ŠTEDIONICA

SPLIT

Rimska ul. 3. (kod Peristila). Telefon 363.

Prima uloške na knjižice i u tekućem računu te ih najpovoljnije ukamaćuje.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D. U LJUBLJANI

VLASTITA ZGRADA
GLAVNA ULICA 108.

PODRUŽNICA ŠIBENIK

BRZ. NASLOV GOSPOBANKA
TELEFON BR. 16. - NOĆNI 97.

Podružnice: Celje, Đakovo, Maribor, Novi Sad, Sarajevo, Sombor, Split.

Ispostava: Bled.

Dionička glavnica i pričuva preko Din. 15.000.000.

Ulošci nad Din. 150.000.000.

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamaćuje najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne poslove povoljno, točno i brzo.